

Оновлення програм — важливий крок до формування нового змісту освіти¹

Оновлення навчальних програм для основної школи відбувалося на виконання наказів Міністерства освіти і науки України № 52 від 13 січня 2017 р. і № 201 від 10 лютого 2017 р. Це оновлення здійснено у межах чинного Державного стандарту і має стати важливим кроком до подальшої роботи із формування принципово нового стандарту освіти.

Впродовж чотирьох місяців працювали модератори й робочі групи. На платформі EdEra проходив один з етапів роботи з оновлення навчальних програм — онлайн обговорення. Кожен охочий міг авторизуватися, переглянути розміщені на порталі програми та надати пропозиції щодо їх модернізації. Обговорення відбувалося у 2 сесії, загалом у ньому взяло участь понад 1220 дописувачів, які залишили більш як 10 тисяч пропозицій та коментарів до програм.

Паралельно по кожному предмету було створено робочі групи, до яких увійшли вчителі-практики, науковці, методисти, автори програм і підручників, спеціалісти МОН. Вони змінювали формат пояснювальних записок, формували новий зміст та очікувані результати навчання з урахуванням пропозицій онлайн-обговорення. Крім того, працювали над узгодженням програм з різних предметів, прибирали дублювання, термінологічну обтяженість, а також впроваджували наскрізні лінії.

На перше місце програм винесено очікувані результати навчальної діяльності учня, тобто: які компетентності мають формуватися у дитини під час вивчення певної теми. У такому разі вчителю не потрібно концентрувати всю увагу на змісті матеріалу: він має чіткі орієнтири у вигляді 10 компетентностей та їх компонентів, спираючись на які, він буде свою роботу.

Кожен з очікуваних результатів навчання містить три компоненти: знанневий, діяльнісний та ціннісний. У першому передбачено, що називає чи пояснює учень, у другому — що вміє, знаходить, обирає, а в третьому — що оцінює, усвідомлює, які висновки робить.

Під час цього оновлення розпочато роботу з формування наскрізних змістових ліній, які проходитимуть через усі предмети та дозволять формувати у дитини ключові компетентності, інтегрувати знання про світ, спираючись на зміст навчального матеріалу. Поки що детально прописані чотири з них, які відповідають чотирьом ключовим компетентностям з десяти, визначених Концепцією нової української школи: «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність», «Громадянська відповідальність», «Екологічна безпека та сталий розвиток».

Методичні рекомендації, які ви тримаєте в руках, допоможуть зорієнтуватися у змінах, що внесені до програм, вкажуть які методичні прийоми варто застосовувати першочергово, щоб закладені новації стали реальною практикою. До того ж на допомогу учителям команда учасників проекту з оновлення програм підготувала відео презентації, з якими можна ознайомитися на сайті <https://www.ed-era.com/mon59>

Оновлення програм основної школи з урахуванням компетентнісного підходу — це ще один значний крок до Нової української школи.

Тетяна ЗАСКІНА

заступник директора Інституту педагогіки НАПН України
співкоординатор проекту з оновлення програм для основної школи

¹ Із використанням матеріалу прес-служби МОН України.

На допомогу творчому вчителю

У нагоді для вчителя стануть рекомендації, розроблені Людмилою **ВЕЛИЧКО**, завідувачем відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАПН України, щодо порівняння ознак «ЗУНівського» і компетентнісного підходів у навчанні.

Традиційний «ЗУНівський» підхід	Компетентнісний підхід
Ключове питання: чого навчати?	Ключове питання: з якою метою навчати?
Орієнтація на зміст і процес навчання	Орієнтація на результат навчання
Результат навчання — знання, уміння, навички	Результат навчання — ключові і предметні компетентності
Унормованість обов'язкових результатів навчання	Досягнення особистісно цінних освітніх результатів
Трансляція готових знань	Самостійне здобування знань; створення власної системи знань
Засвоєння знань на все життя	Навчання як перманентний процес упродовж життя
Статичний зміст	Гнучкий зміст
Енциклопедичність змісту	Розкриття провідних природничо-наукових ідей
Предметний характер знань	Інтегративний характер знань; формування наукової картини світу в єдності гуманітарного і природничого складників
Навчальна діяльність із засвоєння системи знань	Пізнавальна діяльність, мотивована власними життєвими потребами цікавістю до пізнання світу і себе в цьому світі
Вивчення наукових фактів	Засвоєння основоположних наукових принципів; факти як засіб розкриття принципів
Навчання як засвоєння «порцій інформації»	Навчання як розв'язування проблемних ситуацій
Накопичення знань	Формування особистісних цінностей і ставлень
Відтворення обсягу знань	Творче застосування знань
Контрольні завдання на відтворення знань	Ситуаційні завдання, наближені до реальних умов
Учень — об'єкт навчання	Учень — суб'єкт навчання
Учительський контроль (оцінювання здійснює вчитель)	Учніський самоконтроль (самоконтроль, рефлексія)
Стабільний підручник як основне джерело інформації	Вибір джерел інформації
Традиційні методики формування ЗУН	Інноваційні методики формування компетентностей